

¡AZTUA!....

LEYENDA PREMIADA CON MEDALLA DE PLATA POR LA ASOCIACION
EUSKARA DE NAVARRA, EN LOS JUEGOS FLORALES DE FUENTERRABIA
DE 1883.

«¿Ez ote da iñor arkitzen Ondarribiko Urian jazuá!... gu festetan gabiltzan bitartean?Eztet uste. Baña bat bakarrik balitz izan bedi gure festen asiera bera billatu eta konsolatzea.»

Sekulan etzait aztuko Ondarribiko seme, erdi baserritar-erdi arrantzale, aiton buruzuri errespetagarri bati entzun niona, chikia nintzala, neguko gau ekaitzsu batean, errosarioa esan ondoren, sukalde chokoan alkicho batean pipa erreaz zegoala, illobachoz ingurutua matsa zortena ale ederrez bezela.

Esan zigun:—Adizazute nere gazte maiteak, baña zintzo, gaur arratsean esatera noakizuten kondaira chiki au: «Gizonak izan litzaiken egiazko atsegiñetatik bat da: sufritzendutenakin sufritzea.

Bein batean, erri bateko mezeta edo festetara joanik, nebillen goizetik-arrats dibersioetan.

Lendabizi, legea dan bezela, meza-nagusia entzunik, eramaten ninduten lagunak pillota partidura, emendik bazkari on bat agitera, gero bezperetara, ondoren zortzikoa, ezpata dantza eta orlakoak ikustera, eta azkenik bersolariak aditzera; orla pasa zan lenbiziko eguna jendia kontentu, Munduan pena bat ezpaltiz bezela, zebillen lekuetan.

Pello *Zimurra* esaten zioten nere chikitako adiskide bat nuen nerekin, eta guztiz jostallua zalarik, chit biotz onekoa zan. Esan dedan bezela eguna pasa ondorean, baginjoazen ostatura, gau-erdi-

ko tenorian, eta kale iskin batean neska kořkor bat alderatu zitzaigun, esaten zigula:

—Limosna bat Jainkoaren izenean; jarren emanbizaidate!

—Gaubeko ordu oetan ¿nola eskatzen dezu?—esan nion.

—¡Ai jauna!—eranzun zidan—¡eztakit!.... ¡neretzat beti da gauba, eta gau tristea!... aita daukat eri oean, eztaukat zer emanik, berak eztit ezer eskatzen baña badakit goseak iltzen dagoela; karidadez atzo eman ziraten kandela bat idukidet pistua bere gelan; berak begirutzen ziran neri, nik berari..., orla egondu gera kaleko soñu eta algarak entzunaz. Aitu da kandela, eta orduan, berak ikusten ez-ninduela, atera naiz kalera; orla pozez beterik dabiltzan jendeai zer-bait eskatzera ¡Jaungoikoaren izenean!

—Eta, au esanik, eman zion negarrari.

Begiratu nion lagunari eta negarrez zegoen; nik ere eznuen, egia esan, asko falta. Eraman gaitzatzu, aurra, zure aita dagoen lekura esan genion neskari, eta abiatu giñan. Bidean dendak ichiak zeudelarik, erosi genituen bi kandel, eta, bat pisturik, sartugiñan bizitza estu batean. ¡An!... ¡lastaira char baten gañean zegon gizon gaisoa!.... Gogoan izangodet bizi naizan arte bisita on ura.

Alabachoa sartu zan aurretik, eta eriotzaren trantzekoa zirudien itz itzali batekin, esan zion aitak:

—Mari ¿nora joan ziñan?...

—Pello nere laguna aurreratzen orduan, laztandzendu, eta esaten dio:

—Gure billa; ¿nola zaude adiskidea?....

—¡Aztuá!....— eranzutendio, oraindik entzun detan bozik penagarriarekin.

¡O itz tristeá!...

—¿Zér senti dezu?—galdetu zion urrena.

—¡Plakiyá, aultasuna!—esan zuen doi—doia; eta, au aditurik, joan nintzan korrika geunden ostatura, eta artu nuen nerekin bertako mutill bat, salda eta beste bear ziran gauzak berekin zituela. Konsolaturik al egiñean aita-alaba gaiso aek, eta mutilla bertan erizai utzirik, atera giñan andik goizaldean, eta ostatuko bidean ginjoazela, esatendit Pellok:

—Badakik ¿zer egin bear diagun? Gaur lenbiziko festeguna dek; bigar ta etzi-koak pasatzeko dirua gerekin zeukagu; bada ostatua pagatu ta biderako bear degunaz gañerakoa emanzaigun guztia gizon gaiso orri, sendatu deien, eta eguna zabaldean goazemak oñez echera.

—Bejoandaikala ik motell, esan nion, pozez beterik; ala egin

genuen, eta etzitzaigun damutu jez!... Itzak eziñ aditzera eman lezake guk bidean ekarri genuen poza. Gaur oraindik nerekin daukat. ¡Bai! Zerurik ezpaltz ere, ezta gizonarentzat gizonari bere nekeetan laguntzea bezelako festik.—»

Au esanik, jαιο zitzaion malko dizdizari bat, eta besoetan zeukan illobachorik gazteenak chukatu zion. ¡Zorioneko aitona!

Ondarribiko gazteak: oraindik irakurgai onen berri ezpadakizute, ikasi zazute ¡bai! zuen onerako.

Gure Euskal-erria, gure oiturak, legeak, kondairak, irakurgaiak, dena izangoda ¡aztuá! mundu nasi onekin batean denboren buruan; bakarrik aztuko eztana sekulan, denborik ezagutuko eztuena, da, Jaunaren amorioz gure lagun-urko edo projimoari egintako mesede.

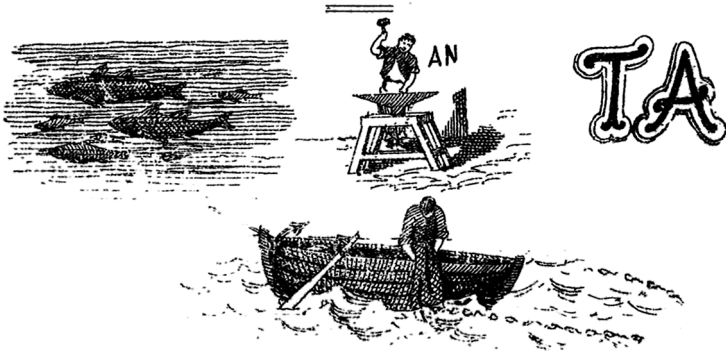
¡A!... eskabitzate gizon jakintsuak beren errientzat, nai dituzten aiña gauza; nik, Euskalduna, eskatzen diot Ama Birjiña Guadalupekoari, guretzat eta beste guzientzat, zabaldezala Lurrean karidadezko izpiritua. Au gabetanik, izango bagenitu ere nai ditugun gauza guztiak, ezgiñake ondo izango; baña onekin, sufrimenturik garrazenak igarotzen dira atsegintasun gozoan, eta, itz batean esateko: gizonak izutzendu doakabea, ez doakabeak gizona.

ANTONIO ARZÁC ETA ALBERDI.

(De la REVISTA EUSKARA)

SECCION AMENA.

III.^{garren} MUTADI EDO ISITZA.

Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.